

Förskola

Pedagogiskt bokslut för- skola

Innehåll

1 Inledning	3
1.1 Sammanfattning.....	3
2 Mål och resultat	4
2.1 Normer och värden	4
2.1.1 Förebyggande arbete mot kränkande behandling	4
2.1.2 Arbete mot kränkande behandling	4
2.1.3 Grundläggande demokratiarbete.....	4
2.2 Lust att lära	4
2.2.1 Barns inflytande.....	5
2.2.2 Utforskande, nyfikenhet, erfarenhet och intresse	5
2.2.3 Pedagogisk dokumentation	5
2.2.4 Pedagogisk lärmiljö.....	5
2.3 Samarbete med hemmet	5
2.3.1 Vårdnadshavares inflytande	6
2.3.2 God introduktion.....	6
2.3.3 Utvecklingssamtal.....	6
2.3.4 GR-enkäten	6
2.4 Utveckling och lärande - områden för särskild uppföljning	6
2.4.1 Flerspråkighet.....	6
2.4.2 Naturvetenskap och teknik.....	7
2.5 Utbildningens förutsättningar och genomförande	7
2.5.1 Materiella resurser	7
2.5.2 Personalens utbildning och kompetens samt personaltäthet	7
2.5.3 Barngruppens storlek och sammansättning.....	7
2.5.4 Socioekonomiska förhållanden	8
2.5.5 Barnkonsekvensanalys.....	8
2.5.6 Synpunkter och klagomål.....	8
2.5.7 Särskilt stöd	8
2.5.8 Modersmål.....	8
2.6 Förskolans mål och aktiviteter.....	8
2.7 Framtida strategier/mål.....	9

1 Inledning

Alla förskolor och skolor i Ale kommun gör för fjärde året ett pedagogiskt bokslut där enheten summerar, analyserar och ger riktning framåt utifrån läsåret som gått. Det pedagogiska bokslutet är en bärande del av det systematiska kvalitetsarbetet och ingår i sektorns årshjul. En drivande tanke i det systematiska kvalitetsarbetet är att den som gjort en analys har större benägenhet att driva en utveckling i förhållande till analysen och att det systematiska kvalitetsarbetet i sig stärker Ales förskolor och skolor mot att bli lärande organisationer. Sektorn driver på det systematiska kvalitetsarbetet genom att fortbilda rektorer, förskolechefer och lagledare. Dessutom lägger sektorn ner mycket tid och kraft på att stödja och störa skolornas kvalitetsarbete. Vid analys och sammanställning av enheternas pedagogiska bokslut efter 2013-2014 identifierades tre väsentliga och övergripande utvecklingsområden som varit i fokus sedan dess.

- Lusten att lära
- Det pedagogiska ledarskapet
- Systematiskt kvalitetsarbete

1.1 Sammanfattning

Att ge barnen stort inflytande i verksamheten och låta deras intressen, erfarenheter och kunskaper driva verksamheten framåt ses som en framgångsfaktor på alla förskolor. För att uppnå de mål som ska ge ökad kvalitet, arbetar alla förskolor med att kritiskt granska och analysera sin pedagogiska dokumentation. Enheterna ser att de kommit en bra bit på vägen, men arbetet behöver fortsätta utvecklas och i större utsträckning grundas i forskning och teorier om kunskap och lärande. Några enheter behöver ha fortsatt fokus på pedagogernas medvetenhet kring betydelsen av deras förhållningssätt i leken samt arbeta aktivt med begreppen kunskap och lärande. Arbete kring flerspråkighet pågår i olika utsträckning lokalt men behöver synliggöras ytterligare och fortsätta utvecklas.

Det är viktigt att vi fortsätter att arbeta med barnens inflytande i verksamheten för att de ska kunna nå så långt som möjligt i sitt lärande. Några förskolor har kommit en bra bit på vägen med att utveckla barns inflytande och delaktighet, andra måste under kommande år fokusera mer. När nya pedagoger kommer måste det ges utrymme till dialoger då ett gemensamt förhållningssätt är avgörande.

Flera förskolor ser att de har hittat en bra struktur på sitt arbete med pedagogisk dokumentation och det systematiska kvalitetsarbetet och genom det skapat en gemensam grund för att kunna använda sina resultat som underlag för planering av verksamheten. Andra ser en förbättring men behöver arbeta mer med det. En stor orsak till den positiva utvecklingen är att pedagogernas kunskaper och erfarenheter av verktyget Unikum fortsatt.

De ekonomiska omständigheterna i kommunen, personalomsättningen och svårigheterna att rekrytera förskollärare skapar oro för dess effekter i förskolan. Samarbetet med utvecklingsenheten kommer ha ett ökat fokus på detta i stödet till enheterna.

Strategier för förskolans utvecklingsarbete:

- Öka andelen förskollärare och utbildade barnskötare för en ökad likvärdighet
- Skapa infrastruktur som stödjer möjligheter för kollegialt lärande genom reflektion och analys
- Ökad medvetenhet om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- Begreppet undervisning behöver definieras och diskuteras.
- Stärka det pedagogiska ledarskapet
- Verka för att alla barn med annat modersmål deltar i utbildningen på lika villkor
- Skapa en organisation där estetiska lärprocesser får ett större utrymme

2 Mål och resultat

2.1 Normer och värden

Processer

Alla förskolor arbetar med ett målinriktat arbete genom samtal, dokumentation och reflektioner kring kamratskap. Utifrån detta arbetar alla avdelningar fram riktlinjer för hur man ska förhålla sig gentemot varandra. Verksamheterna arbetar varje år med likabehandlingsplanen som bl.a. beskriver arbetet med att främja trygghet och motverka trakasserier. Alla förskolor har fokus på delaktighet och samspel med barnen, aktiviteterna planeras utifrån deras behov. Den höga personalomsättningen och svårigheten att rekrytera legitimerade förskollärare påverkar arbetet med trygghet i barngrupperna.

Analys Arbetet med normer och värden är ett basarbete i förskolan. Det finns goda processer på alla enheter. Det framgår av enheternas pedagogiska bokslut att pedagogerna ser att deras arbete ger resultat i barngrupperna. Det finns dock variationer och olika synsätt hos enskilda pedagoger. Man måste möjliggöra dialoger och arbeta mot att få en samsyn och en förståelse för vilket förhållningssätt man ska ha. Personalomsättningen gör att arbete med samsyn blir ännu viktigare.

Slutsats Enheterna har fokus på samsyn och gemensam förståelse. Oron kring personalomsättning och brist på förskollärare accentuerar behovet av kontinuerlig kompetensutveckling och gemensamma mötesplatser.

2.1.1 Förebyggande arbete mot kränkande behandling

Alla förskolor bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga kränkande behandling bland annat genom likabehandlingsarbete och i det systematiska kvalitetsarbetet. Vårdnadshavarna framför att de ser resultat på att det finns ett pågående arbete.

2.1.2 Arbete mot kränkande behandling

Enheterna upprättar en ny likabehandlingsplan, - plan mot diskriminering och kränkande behandling varje år. Inför upprättandet och även kontinuerligt över året pågår arbete med att göra observationer på samspelet i gruppen, titta på de miljöer som erbjuds osv. Enheterna ser att arbetet ger resultat och har en medvetenhet om att ständig fokus måste finnas på normer och värden. Barnens delaktighet i arbetet ökar möjligheterna till positiva resultat. Detta kontinuerliga arbete stämmer väl överens med kraven i den nya diskrimineringslagen som kom 1 januari 2017.

2.1.3 Grundläggande demokratiarbete

Enheterna arbetar med att vara en för barnen demokratisk mötesplats som värnar om värden som olikhet och delaktighet. När barn blir lyssnade på, får delta aktivt i planering, dokumentation och reflektion, blir arbetet meningsfullt och barnen utvecklar kompetenser som gör dem till lyssnande, hänsynsfulla och demokratiska människor. Detta är grunden för barns förståelse och respekt för vad som gäller i ett demokratiskt samhälle. Enheterna ser att arbetet ger resultat i grupperna.

2.2 Lust att lära

Processer Det systematiska kvalitetsarbetet, pedagogisk dokumentation, digitala verktyg och skapa tydlighet i uppdraget pågår och ligger till grund för att uppnå målen. En ständigt pågående process är att utveckla och analysera arbetet i bl.a. Unikum. I reflektioner och arbetslagsplaneringar fokuseras på barnen för att öka deras inflytande och lärlust.

I ledningsgruppen för förskolan arbetas kontinuerligt med frågor kring systematiskt kvalitetsarbete, pedagogiskt ledarskap och lust att lära genom bland annat diskussioner och kollegialt lärande. Ledningsgruppen har ett pågående arbete med att fördjupa sig i de olika teorierna om barns lärande.

Analys Att diskutera och reflektera kring vilken lärmiljö vi erbjuder kan och måste alltid utvecklas. En förutsättning för att kunna synliggöra lärprocesser är att diskutera synen på lärande och hur barn lär. Detta kräver väl fungerande arbetslag med förskollärare som tillsammans med förskolechef driver arbetet samt en fungerande struktur för planering, reflektion och uppföljning.

Slutsats Enheterna måste kommande år arbeta tillsammans med bl.a. utvecklingsenheten för att utveckla det systematiska arbetet med planering, reflektion och uppföljning. Ledningsgruppen arbetar med att fördjupa sig i de olika teorierna om barns lärande behöver fortsätta.

2.2.1 Barns inflytande

Enheterna arbetar aktivt med barns inflytande och delaktighet. Arbetet med att barnen ska känna tillit till sin egen förmåga pågår ständigt och är möjlig genom närvarande utmanande vuxna. För att kunna synliggöra och utveckla det pedagogiska arbetet ytterligare, behöver verksamheten vidareutveckla arbetet med reflektion som är grunden i dokumentation. .

2.2.2 Utforskande, nyfikenhet, erfarenhet och intresse

Medforskande, inlyssnande pedagoger som utmanar och tillvaratar barnens intresse av att lära och förstå sin omvärld skapar goda förutsättningar för lustfyllt lärande. Man skapar/förändrar goda lek/lärmiljöer utifrån de dialoger och utvärderingar som görs kring att utmana barns tankar och idéer. Fortsatt arbete måste ske i att dela varandras erfarenheter kring hur detta görs på de olika avdelningarna/enheterna. Fokus på hur pedagogernas förhållningssätt påverkar barnens lärande kommer att vara ett fortsatt utvecklingsområde.

2.2.3 Pedagogisk dokumentation

Förskolorna dokumenterar i det digitala verktyget Unikum där finns möjlighet till lärlogg, planering, utvärdering och analys. Arbetet med Unikum löper på men i varierande grad. Det är tydligt att resultatet påverkas när rätt förutsättningar ej alltid kan ges. Personalomsättning och kompetens hos pedagogerna påverkar resultatet. Vissa enheter har ett behov av att utveckla arbetet mera och kommer ta hjälp av utvecklingsenheten. Några förskolor läser "Pedagogisk dokumentation - utvecklas och lära tillsammans". Barnen görs delaktiga genom att de får vara med och påverka dokumentationen och ta del av den. Vårdnadshavare får insyn, kunskap och kan kommentera digitalt via Unikum.

2.2.4 Pedagogisk lärmiljö

Pedagogerna anpassar barnens olika lärmiljöer utifrån barnens intresse och tankar för den barngrupp som för tillfället vistas på förskolan. Det finns en stor flexibilitet och en vilja att anpassa miljön efter barnens inspel. Några förskolor ser ibland svårigheter med att skapa inspirerande lekmiljöer med knapphändigt material/resurser. Förskolornas olika förutsättningar i form av lokaler och material ställer stora krav på pedagogernas kompetens och kreativitet. Enheterna utvecklar lärmiljöerna utifrån reflektionsfrågorna och dokumentation såsom filmer eller bilder. Viktigt att koppla utvecklingen av lärmiljöer till aktuell forskning.

2.3 Samarbete med hemmet

Processer

Den kontinuerliga dialogen med vårdnadshavarna är central och består av löpande föräldrakontakter (lämning och hämtning) samt kommunikation med hjälp av bland annat Unikum. I Unikum dokumenteras exempelvis blogg, lärlogg, planering av inskolningssamtal och utvecklingssamtal.

Formella forum är till exempel skoloråd, föräldramöte, drop-in.

Arbetet med resultatet av enkäter till vårdnadshavare hjälper verksamheten att utveckla vårdnadshavarnas delaktighet.

Analys

Svårt för pedagogerna att hitta en balans i kommunikationen på Unikum: Hur lite, hur mycket och hur ofta man skriver behöver problematiseras. Våra flerspråkiga vårdnadshavare har svårt för att navigera eftersom allt står på svenska.

Slutsats

Samarbetet med hemmen är viktigt. Med Unikum har vårdnadshavare fått en bredare inblick i förskolans värld och större möjlighet att påverka.

2.3.1 Vårdnadshavares inflytande

Kontinuerliga skolråd på förskolorna äger rum några gånger per läsår: Där har vårdnadshavarna möjlighet att påverka samt komma med förslag och synpunkter.

Uppslutningen på föräldramöten är olika och enheterna arbetar med varierande former av föräldraforum.

Genom Unikum har vårdnadshavarens möjlighet att påverka ökat.

2.3.2 God introduktion

Fortbildningen "Anknytning i förskolan" har varit till stort stöd i arbetet kring en god introduktion. Förskolorna använder olika inskolningsmodeller och anpassar sig utifrån sina förutsättningar och barnens behov. På några enheter erbjuds vårdnadshavare till nya barn inskolningssamtal innan barnet påbörjar inskolningen.

2.3.3 Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtalen syftar till samförståelse kring hur förskola och hem tillsammans stödjer och utmanar barnets lärande. Samtalsmallen i unikum upplevs positiv av vårdnadshavarna och personal. Utvecklingssamtalet belyser det positiva i barnets utveckling samt de mål vi kan se att barnet är på väg mot.

2.3.4 GR-enkäten

Mått	Utfall Ale ht-2016	Utfall GR ht 2016
Trygghet och gemenskap	5,8	5,8
Information och inflytande	5,4	5,3
Förutsättningar	5,7	5,7
Pedagogik	5,5	5,6
Kontinuitet	5,7	5,7

2.4 Utveckling och lärande - områden för särskild uppföljning

Områdena flerspråkighet samt naturvetenskap och teknik har konstaterade utvecklingsbehov och i båda avseendena kommer utvecklingsarbetet att planeras och ledas gemensamt över verksamheten förskola.

2.4.1 Flerspråkighet

Ale kommun deltog i Skolinspektionens kvalitetsgranskning, Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling. I rapporten påtalades utvecklingsbehov, och en plan för utvecklingsarbete kommer att arbetas fram.

En förståelse för vikten av att synliggöra modersmålet är ett utvecklingsområde. Modersmålsplaner skrivs inte på alla enheter och det arbetet behöver förnyas, förtydligas och förbättras.

På vissa enheter dokumenteras barnens flerspråkighet som en tillgång i verksamheten. De olika språken används för att skapa intresse för omvärlden. Sånger, sagor och lekar används som verktyg för att förstå varandra

2.4.2 Naturvetenskap och teknik

Processer Naturvetenskap och teknik finns hela tiden med i den pedagogiska verksamheten. Exempel är bygglek med lego eller klossar eller uteverksamhet i skog och på gård. Där väcks nyfikenheten och det är pedagogernas roll att vara medforskande och att utveckla och utmana barnen i deras tänkande kring naturvetenskap och teknik. Det har under vårterminen diskuterats vikten av att sätta ord och förklara "svåra" begrepp. Tex hypotes och analys. Miljöarbetet (på vissa enheter i enlighet med Grön Flagg) och arbetet med giftfri förskola ska fortsätta och kontinuerligt uppdateras och förbättras.

Arbetet med flerspråkighet är utformat utefter de förutsättningar som funnits i verksamheten och ett behov finns att tydliggöra arbetet kring modersmålsplaner då alla enheter inte arbetat med detta.

Analys Inspiration kring framförallt teknik för de yngsta barnen behövs samt fler verktyg och kompetensutveckling kring området. Att synliggöra de olika modersmålen i lekmiljöer kan utvecklas.

Slutsats

Inspiration, fler verktyg och kompetensutveckling behövs.

2.5 Utbildningens förutsättningar och genomförande

Processer som påverkat starkt är budgetarbete, förändrade rutiner vid vikarieanskaffning och arbetet med barn i behov av särskilt stöd.

Analys När barnet får stå i centrum för verksamheten och pedagogernas förhållningssätt utvecklas med hjälp av handledning och styrdokument får förskolornas visionsarbete kring leken kraft att förbättras.

Att kunna styra antalet barn i barngrupperna är en positiv faktor. Förskolan ser effekten av hur barnantalet påverkar klimatet och barnens förutsättningar till undervisning.

Slutsats Fortsatt arbete med handledning och att se över barngrupperna vid placering av nya barn samt kopplat till den kompetens som finns i arbetslagen.

Verksamheten behöver intensifiera arbetet med rekrytering av legitimerade förskollärare.

2.5.1 Materiella resurser

Enheterna har helt olika förutsättningar både vad gäller lokaler, inventarier och lekmaterial. Flera enheter påtalat att inventarier och material är gamla och slitna. Budgetramar medger inte åtgärder i miljöer och inköp av pedagogiska verktyg som behövs.

Enheterna ser hur positivt de digitala verktygen har påverkat verksamheten med dokumentation och information. Det finns dock ett stort behov av att den digitala tekniken måste bytas ut och uppgraderas för att fortsatt positiv utveckling med detta arbete skall ske.

2.5.2 Personalens utbildning och kompetens samt personaltäthet

Under en längre tid har det varit svårt att rekrytera utbildade förskollärare och barnskötare. Verksamheterna har också haft bekymmer med att få vikarier vilket påverkat verksamheten negativt. Det kan konstateras att andelen förskollärare och utbildade barnskötare har sjunkit.

Inför läsåret 2017/2018 har personaltätheten sjunkit.

2.5.3 Barngruppens storlek och sammansättning

För att få en budget i balans har alla enheter tagit in fler barn.

Verksamheten vill lägga grunden för det livslånga lärandet. Förskolecheferna upplever att ekonomin styr så att

omsorgen och det pedagogiska uppdraget inte tillgodoses fullt ut. . Ökade ekonomiska resurser i förskolan skulle ge bättre resultat.

Forskning pekar på att färre barn i en grupp är att föredra framför högre personaltäthet.

2.5.4 Socioekonomiska förhållanden

Enligt skolverkets allmänna råd kring måluppfyllelse i förskolan är det extra viktigt med lämplig storlek på barngruppen och utbildad personal för barn som lever i socioekonomiskt utsatta familjer.

Det råder stora olikheter i de socioekonomiska förhållandena mellan områdena i kommunen. Ett par enheter har genom fördelningen haft möjlighet att ha högre personaltäthet. För flera barn ser vi en stark språkutveckling och ökat lärande.

Trots socioekonomisk fördelning är det svårt att arbeta med det kompensatoriska uppdraget och för en likvärdig förskola.

2.5.5 Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys gör det möjligt att bedöma vilka konsekvenser ett visst beslut eller åtgärd får för det enskilda barnet eller för en grupp av barn och utifrån detta avgöra vad som är bäst för barnet eller barnen. Barnkonsekvensanalys har genomförts vid de organisationsförändringar som gjorts under året. Detta arbete behöver utvecklas och framförallt allt bli rutin.

2.5.6 Synpunkter och klagomål

2.5.7 Särskilt stöd

Pedagogerna har ett väl inarbetat arbetssätt och fångar på ett tidigt stadium upp de barn som är i behov av särskilt stöd. Utvärderingar och feedback visar att arbetet med särskilt stöd har fungerat bra. Arbetslag som kan erbjuda kontinuitet har varit en viktig faktor i detta.

Stöd erbjuds på olika sätt, i första hand genom anpassningar i verksamheten men också med resurs i gruppen eller enskild resurs. Utvecklingsenheten har uppdraget att stödja förskolorna i arbetet med anpassningar och stöd.

Revidering av den pedagogiska kartläggningen implementeras med stöd av utvecklingsenheten under kommande läsår. Syftet med revideringen är att den ska vara en tydligare ledstång i arbetet.

2.5.8 Modersmål

Arbetet kring flerspråkighet och modersmålsstöd pågår på samtliga enheter, men behöver i vissa fall synliggöras ytterligare och fortsätta utvecklas när behov uppstår. Modersmålsplaner skrivs inte i tillräcklig utsträckning och det arbetet behöver förnyas, förtydligas och förbättras.

2.6 Förskolans mål och aktiviteter

Processer Utveckling av det pedagogiska ledarskapet, digitalisering, barngruppernas sammansättning och storlek samt arbetet med barn i behov av särskilt stöd inklusive modersmålsstöd.

Analys Utökning av barngrupperna och en instabilitet i organisationen utifrån osäkerhet i budget har försvårat möjligheterna att genomföra uppdraget att bedriva en trygg, lärorik och utmanande verksamhet.

Slutsats Byte av verksamhetschef och förändrat budgetarbete har gjort att arbetet med föregående års framtida strategier och mål kvarstår. Förskolan behöver sätta upp tydligare mål för de processer som pågår samt beskriva vilken effekt man vill uppnå.

2.7 Framtida strategier/mål

- Skapa infrastruktur som stödjer möjligheter för kollegialt lärande genom reflektion och analys
- Ökad medvetenhet om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- Begreppet undervisning behöver definieras och diskuteras.
- Stärka det pedagogiska ledarskapet
- Öka andelen förskollärare och utbildade barnskötare för en ökad likvärdighet
- Verka för att alla barn med annat modersmål deltar i utbildningen på lika villkor
- Skapa en organisation där estetiska lärprocesser får ett större utrymme.